

ОБЩИНА САМУИЛ

Област Разград

Общински план за
действие по околната
среда и здраве

Съдържание

Въведение	i
Г Л А В А 1	
Анализ на средата и тенденциите	
Природо-географски и териториално-административни данни	4
Екологични и технически данни	5
Качество на водата	6
Качество на въздуха	6
Отпадъци	6
Защитени територии биоразнообразие	7
Зелени площи в населените места	8
Шум	8
Демографски данни	8
Възрастова структура на населението	8
Обществено здраве	9
Г Л А В А 2	
Анализ на силните и слаби страни на община Самуил (swot анализ)	
Силни страни	11
Слаби страни	11
Възможности	12
Заплахи	13
Г Л А В А 3	
План за действие	
Атмосферен въздух	14
Води	15
Отпадъци	16
Биологично разнообразие	18
Шум	18
Участие на обществеността в решаване на проблемите по околната среда	19

Въведение

Още с появата си на нашата планета *Homo sapiens* е започнал своето неосъзнато съжителство със заобикалящата го природна среда. Нуждите на първобитния човек са били минимални и тяхното задоволяване не е изисквало активно вмешателство в природните ресурси и закономерности. Постепенно с активното разрастване на човешката популация и развиване интелекта на индивидите все по – често нуждите от храна, облекло и социалния статус на новите общества е налагал активно използване на наличните възстановими и невъзстановими природни ресурси. Дълго време битовите и стопански дейности на човека не са се ръководили от принципите на минимално вмешателство и въздействие върху околната среда. Не е търсен пост екологичния ефект от човешкото съществуване на планетата.

Едновременно с внедряването на съвременните технологии в селското стопанство, промишлеността и бита на хората, както и с появата на гъсто населени територии и мегаполиси, се откроява и отрицателното въздействие, което оказва върху околната среда недозираното и грубо антропогенно вмешателство в нейните съставни компоненти – води, въздух, почви, радиационен фон, биоразнообразие и ландшафт.

За регулиране на взаимоотношенията човек – природа и за запазване на благоприятните условия за живот на нашата планета се обособява и

развива науката екология, всяка една по – крупна човешка дейност се подлага на оценка за въздействие върху околната среда, мониторинг и управление.

Като превантивна мярка по отношение опазването на околната среда и едновременното развитие на човешката цивилизация е набелязването на приоритетни екологични цели във всяка една регионална политика за развитие.

В следващите няколко страници ще бъдат изложени приоритетите в политиката за опазване на околната среда в Община Самуил.

Анализ на средата и тенденциите

Природо-географски и териториално-административни данни

Община Самуил е разположена в североизточната част на Република България. Съгласно административно-териториалното делене на страната общината заема източната част на област Разград. Територията ѝ е 250 000 дка. Граничи с две области и е разположена в съседство със следните общини: Разград, Исперих, Лозница, Хитрино, Венец.

Релефът е разнообразен – на места равнинен, на други с преобладаващ хълмист характер. Не предпазва нахлуването на въздушни маси. Общинският център – с.Самуил е разположен върху Самоиловските възвишения, с височина 600м над морското равнище.

Според климатичното райониране на Република България, Община Самуил попада в обсега на лудогорско-добруджанската подобласт. Климатът е умерено континентален и притежава всички типични характеристики. Средноденонощната годишна температура на въздуха е 10-12°C. Средномесечната максимална температура е през м.юли, а средната минимална температура е януарска. От агро-климатична гледна точка

особено ценен е периодът със средни денонощни температури от 15.04 – 15.10. Продължителността на отоплителния период е от 180-200 дни.

Средногодишната сума на валежите е 67.4мм/м². Максимални са валежите през пролетно-летния период и есенния период.

На територията на община Самуил са разположени 14 населени места, както следва: с.Пчелина, с.Здравец, с.Владимировци, с.Ножарово, с.Богданци, с.Кара Михал, с.Голяма вода, с.Хърсово, с.Голям извор, с.Самуил, с.Желязковец, с.Хума, с.Богомилци, с.Кривица.

Населението на Община Самуил е около 10 000 души и съставлява 5.7% от населението на област Разград, в състава и влизат три етнически групи 75% турци, 14% българи, 11% роми.

Екологични и технически данни

Състоянието на компонентите на околната среда във всяко населено място се следи от РИОСВ – гр. Русе, която е териториално поделение на МОСВ.

Към общината **няма** изграден екологичен съвет по околната среда. В структурата на общинската администрация няма отделен сектор “Екология” поради липса на квалифицирани кадри и професионалисти по околна среда, а само специалист отговарящ за опазването на приетите нормативни документи в областта на опазването на околната среда.

Ежегодно в общинския бюджет се заделят и утвърждават от Общинския съвет средства за екологични обекти и сметопочистване. Общинското ръководство разработва проекти и участва в конкурси за привличане на външни инвестиции в областта на околната среда.

Качество на водата

На територията на общината има 2 обекта, които изпускат отпадъчни води. Липсват пречиствателни съоръжения, или същите са в незадоволително състояние в следните предприятия и населени места:

1. “Тракция” АД – с.Самуил
2. “Октопод-С” ЕООД, гр.Варна – с.Самуил

На територията на общината има общо 3 язовира, незначителен брой кладенци, множество постоянно течащи чешми. Все още има чешми, чиито води не изтичат в деретата и водоемите.

Не е достатъчно количеството на съществуващите водоеми, има селища с режим на водоснабдяване, не достига вода с промишлено предназначение за селското стопанство.

Качество на въздуха

В територията на Община Самуил няма големи промишлени замърсители и може да се каже, че районът е екологично чист.

Частичното замърсяване се дължи предимно на остарелият и увеличен по количество автомобилен парк, прах и дим от изгаряне на битови изгаряния, и води до увеличаване на случаите на респираторни заболявания и неособразования.

Отпадъци

Управлението на отпадъците на територията на общината е подчинено на Закона за опазване на околната среда, Закона за ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху околната среда.

На територията на Община Самуил няма организирано сметосъбиране. Неправилното събиране, съхранение и унищожаване на отпадъците е един от проблемите, който резонира негативно и пряко върху

общественото здраве, околната среда и не хармонизира със стандартите на Европейския съюз.

В околностите на населените места, около пътищата и горите са регистрирани нерегламентирани сметища като се замърсява почвата, въздуха, околната среда, които са предпоставка за възникване на епидемии и представлява здравен риск за населението на общината.

Строителни и опасни отпадъци: относно строителните отпадъци – няма изградена система за отчетност на строителните отпадъци; в предвид на това, че няма големи промишлени предприятия, които да отделят големи количества опасни отпадъци и впоследствие да замърсяват околната среда: то се смята, че необосновано икономически за такова количество да се изгражда местно депо.

Твърдите битови отпадъци се обезвреждат чрез депониране на сметни площадки. Всички са разположени извън населените места на пасища и мери – общинска собственост.

Защитени територии биоразнообразие

Биоразнообразието на територията на общината не е добре изследвано.

Растителността е обособена от климатичните и релефни особености. Преобладава съобществото на дъбовите гори, бука и иглолистните. Други често срещани дървесни видове са липа, орех, акация, топола и др. Храстовата растителност е от люляк, шипка, леска, глог. Тревистата растителност е представена от близо 700 вида висши растения.

Животинското разнообразие е също богато – срещат се всички видове домашни животни. Голямо е разнообразието и сред птиците.

На територията на общината няма обособени резервати и защитени местности охраняващи редки растителни и животински видове.

Зелени площи в населените места

Обработката на земята от много собственици понякога с ниска агро-екологична култура води до влошаване на почвените качества и ерозии. За поддържане и увеличаване плодородието на почвата се употребяват големи количества минерални торове, вследствие на което се получава пренатрупване на активно вещество.

В някои населени места на територията на общината има стари замърсявания от строителни и битови отпадъци.

Община Самуил разполага с земеделски територии 177 375 дка, горски територии общо 54 917 дка.

Шум

Шумът е фактор, който оказва неблагоприятно въздействие върху централната нервна система и слуха. Община Самуил не е обременена с голямо шумово натоварване. Не са извършвани измервания на шума.

Източник на шумовото натоварване е предимно на остарелият и увеличен по количество автомобилен парк. Въздействието на шума върху здравето на хората може да се оцени като незначително.

Демографски данни

Възрастова структура на населението

От общия брой на населението 50.4% са жени срещу 49.6% мъже. Възрастовата структура на населението е от стационарен тип. 28.5% са под 20 годишна възраст и 21% са над 60 години. Тенденциите по отношение на раждаемостта са отрицателни.

Общата смъртност е 16.2/1000 и продължава да нараства. Детската смъртност е 32.2/1000, наблюдава се най-често сред социално слабите групи от населението.

Обществено здраве

Показателите определящи общественото здраве са демографското състояние на населението, заболяемостта и физическото развитие. Ясно се забелязва тенденция за все по-голямо нарастване на заболяемостта от т.нар. социално-значими заболявания, в които се включват сърдечно – съдовите, онкологичните, белодробните, психичните заболявания, захарния диабет, травмите и отравянията.

Социалната значимост на сърдечно – съдовите заболявания се определя от тяхната масовост и хронично протичане, а освен това те са основна причина за инвалидизирането и смъртността на населението. Динамиката на сърдечно- съдовите заболявания е възходяща.

Трайно нарастват заболяванията, които подчертано са свързани с отрицателното въздействие на социалната среда - неврози, депресии, разстройства на личността. Социално-медицински проблем е алкохолната болест.

Заболеваемостта от злокачествени новообразувания бележи трайна тенденция към покачване.

Основен обществен и медицински проблем на нашето съвремие е борбата със социално значимите заболявания. Установено е, че околната среда съдържа много вредни за здравето фактори, които могат да увредят, инвалидизират или да причинят смъртта на големи контингенти от населението.

Начинът на ЖИВОТ е обобщаващ термин за група фактори, оказващи най-голямо въздействие върху здравето на човека. Средно над

половината от смъртните случаи в България се считат за пряко или непряко свързани с начина на ЖИВОТ. Хиподинамията, наднорменото тегло, националното и небалансирано хранене, натоварването на психиката и сетивата, злоупотребата с тютюн, алкохол и наркотици, придобиват все по-голямо значение като фактори на риска.

Анализ на силните и слаби страни на община Самуил (swot анализ)

Силни страни

- ✚ Наличие на четири сезонен природен цикъл без резки температурни колебания;
- ✚ Наличие на непроучени и неусвоени водни ресурси;
- ✚ Голямо ландшафтно разнообразие – равнина, хълмове;
- ✚ Богато био-разнообразие;
- ✚ Сравнително високо ниво на безработно население – потенциален участник в екологичните производства и дейности по опазване и рекултивация на околната среда.

Слаби страни

- ✚ Проявяване на тенденция към засушаване през последните години;
- ✚ Ниска екологична култура на населението на областта;
- ✚ Наличие на “горещи точки” от стари промишлени замърсявания;

- ✚ Липса на екологични методики в селскостопанското производство и преработващата промишленост;
- ✚ Стар автомобилен и машинен парк;
- ✚ Липса на канализационна мрежа;
- ✚ Липса на финансов ресурс за решаване на проблемите;

Възможности

- ✚ Провеждане на обучения с подрастващото население на общината с цел обогатяване на екологичната култура и повишаване отговорността към опазването на околната среда;
- ✚ Разпространение на материали и провеждане на дейности с екологична насоченост сред масите с цел промяна в мисленето и възгледите относно поддържането на чиста околна среда в бита и на работното място;
- ✚ Модернизация на съществуващите пречиствателни станции за отпадни води и изграждането на нови такива;
- ✚ Изграждане на модерни сметища и стартиране на организирано сметоизвозване;
- ✚ Въвеждане на екологични производства в селското стопанство, преработващата промишленост и енергетиката;
- ✚ Засилване на контрола по отношение на нерегламентираните сметища и забранените дейности в териториите попадащи под действието на Закона за защитените територии;
- ✚ Използване от общините, неправителствените организации и други юридически лица, на ресурса съществуващ в европейските пред-присъединителни програми САПАРД, ИСПА и ФАР, както и в Националния фонд за опазване на околната среда и Националния доверителен екофонд за

решаване на съществуващите проблеми и постигане на целите, заложен в настоящата стратегия.

Заплахи

- ✚ Липса на достатъчно добре подготвени специалисти за работа със споменатите по-горе финансови инструменти на национално и европейско ниво;
- ✚ Липса на познания и заинтересованост в земеделските производители и преработватели за прилагане на екологично земеделие и екологични технологии в преработването на суровините;
- ✚ Невъзможност за промяна във възгледите на населението по отношение опазването на околната среда и водите в бита и на работното място;
- ✚ Не достатъчно ефективен контрол и охрана при опазването на защитените територии;

От направеният SWOT анализ можем да формулираме следната дългосрочна стратегическа цел :

Чрез използване на наличните възможности и силни страни в така представеното състояние на околната среда и антропогенните дейности с екологична насоченост в Община Самуил, да се преодолеят слабите страни и недостатъци фиксирани в SWOT – анализа към настоящата стратегия, като по този начин се подобри качеството на живот на населението от общината.

План за действие

Атмосферен въздух

ЦЕЛ

Целта се определя от необходимостта да се защити здравето на хората, животните и растенията, природните и културни ценности от вредни въздействия, както и да се предотврати настъпването на опасности и щети при изменение качеството на въздуха в резултат на различните дейности.

Конкретните цели са: намаляване нивата на емисиите от серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово, с оглед спазване на нормите за тези замърсители в атмосферния въздух

ПРИОРИТЕТИ

Изборът на приоритети се основава на следните критерии:

- риск за човешкото здраве;
- въздействие върху чувствителни екосистеми.

Критериите определят следните приоритетни области:

- ограничаване на емисиите от оловни аерозоли в резултат на употребата на оловни бензини;
- редуциране замърсяването на атмосферния въздух чрез намаляване на емисиите на вредни вещества от промишлеността, автомобилния транспорт и битовия сектор;

- информираност на населението, повишаване на екологичната култура.

ДЕЙНОСТИ

№	Дейности	Изпълнител	Източник на финансиране	Срок за изпълнение
1	Контрол на емисиите в пром. предприятия	Пром. предприятия	Пром. предприятия	12/2004 г.
2	Насърчаване въвеждането на "чисти технологии" в промишлените предприятия	Пр. предпр. МОСВ	Пром. предприятия	12/2006 г.
3	Обследване /моделиране/ замърсяването на атмосферния въздух от автомобилния транспорт	Община Самуил, партньори	Община Самуил, външни донори	10/2005 г.
4	Обследване на здравния риск за населението в резултат на замърсяването на въздуха	Община Самуил	Община Самуил, външни донори	12/2005 г.
5	Информирание на обществеността за качеството на атм. въздух чрез ежемесечни съобщения	Община Самуил	Община Самуил	текущ

Води

ЦЕЛ

Целта е да се осигури комплексно, многократно и ефективно използване на водните ресурси, опазването им за задоволяване потребностите от вода на населението, възстановяване качеството на водите и предотвратяване на замърсяването им, както и съхраняване и опазване на водните екосистеми и свързаните с тях компоненти на околната среда.

ПРИОРИТЕТИ

Изборът на приоритети се основава на следните критерии:

- рационално управление и ползване на водните ресурси;
- водоснабденост на населените места;
- качество на питейната вода;
- развитие и модернизация на канализационната мрежа;

Критериите определят следните приоритетни области:

- преодоляване недостига на питейна вода за някои селища на територията на Община Самуил;
- обхващане и пречистване на отпадните води от бита и промишлеността;
- формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.

ДЕЙНОСТИ

№	Дейности	Изпълнител	Източник на финансиране	Срок за изпълнение
1	Постигане на 95% стандартност на питейните води по микробиологически показатели чрез осигуряване на адекватност, постоянство и ефективност на дезинфекционния процес	Община Самуил, В и К, ХЕИ	Община Самуил	Постоянен
2	Реконструкция и подмяна на амортизираните външни и вътрешни водопроводни мрежи	Община Самуил, В и К	Община Самуил	2006г
3	Изграждане на нови водоизточници и пренасочване на питейна вода от други съществуващи такива без нитрати с оглед премахване на здравния риск за кърмачета, деца и възрастни	Община Самуил, В и К	Община Самуил, външни донори	Постоянен
4	Предписания към земеделски производители на екологични изисквания за безопасно приложение на пестициди и минерални торове върху възстановени земи около питейни водоизточници	Община Самуил	Община Самуил	Постоянен

Отпадъци

ЦЕЛ

Целта е да се осигури екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

ПРИОРИТЕТИ

- стабилизиране на количествата образувани производствени и опасни отпадъци;
- намаляване на съдържанието на вредни вещества в отпадъците;

- ограничаване на количеството на опасните съставки в потока от битови отпадъци;
- въвеждане на схеми за разделно събиране на оползотворими компоненти от отпадъците;
- повишаване ефективността на извършваните дейности по поддържане на чистотата;
- въвеждане на разрешителен режим за събиране и транспортиране на битови, строителни и масово разпространени отпадъци;
- закриване на неконтролирани депа и сметища, които не могат да бъдат адаптирани към съвременните изисквания;
- отстраняване на щетите от стари замърсявания, причинени от дейността на промишлени предприятия;
- разработване и приемане на Наредба за управление на отпадъците и поддържане на чистотата на територията на Община Самуил;
- предоставяне на достъп до информация за управлението на отпадъците на местно ниво;
- привличане на обществено участие в процеса на обсъждане и вземане на решения;
- поддържане на база данни за състоянието на управлението на отпадъците в общината;

ДЕЙНОСТИ

№	Дейности	Изпълнител	Източник на финансиране	Срок за изпълнение
1	Разработване на система за разделно събиране – хартия/пластмаса/стъкло	Община Самуил	Община Самуил, външни донори	2005
2	Пълно задоволяване на нуждите на населението със съдове за ТБО	Обслужващи фирми	Обслужващи фирми	Ежегодно

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ЗДРАВЕ

		Община Самуил		
3	Въвеждане на разрешителен режим за събиране и транспортиране на битови, строителни и масово разпространени отпадъци	Община Самуил РИОСВ	Община Самуил, външни донори	2006 г.
4	Закриване и рекултивирание на неконтролирани депа и сметища, които не могат да бъдат адаптирани към нормативните изисквания	Община Самуил	Община Самуил, външни донори	2007г.
5	Ликвидиране на съществуващи и предотвратяване възникване на нови нерегламентирани сметища	Община Самуил	Община Самуил, външни донори	постоянен
6	Разработване и приемане на Наредба за управление на отпадъците и поддържане на чистотата	Община Самуил, Общ.съвет		
7	Поддържане на база данни за състоянието на управлението на отпадъците	Община Самуил	Община Самуил	Постоянен

Биологично разнообразие**ЦЕЛ**

Целта е съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

ПРИОРИТЕТИ

Информирание и привличане на обществеността за опазване на биоразнообразието защитените територии.

ДЕЙНОСТИ

№	Дейности	Изпълнител	Източник на финансиране	Срок за изпълнение
1	Мерки за предотвратяване на горски пожари, забрана за палене на стърнища и гори	Община Самуил	Община Самуил	постоянен

Шум**ЦЕЛ**

Целта е ограничаване на шумовото натоварване от стопански обекти и от транспорта с оглед намаляване риска за здравето на хората.

ДЕЙНОСТИ

№	Дейности	Изпълнител	Източник на финансиране	Срок за изпълнение
---	----------	------------	-------------------------	--------------------

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ЗДРАВЕ

1.	Разработване и поддържане на база – данни за шумовото замърсяване на територията на Самуил	Община Самуил, ХЕИ	Община Самуил	2005г.
2.	Картотекиране на т.нар. малки обекти – източници на шум и контрол над дейността им	Община Самуил	Община Самуил	2005г.

Участие на обществеността в решаване на проблемите по околната среда

ЦЕЛ

Целта е да се развие екологичната култура на гражданите от различните възрастови групи на територията на Община Самуил. С това да се постигне въвеждането на система от знания и умения, ценностни ориентации на местното население в областта на науката, изкуството, обичаите и традициите и като начини на активна дейност за опазване и подобряване на околната среда.

ПРИОРИТЕТИ

1. Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда
2. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения

ДЕЙНОСТИ

№	Дейности	Изпълнител	Източник на финансиране	Срок за изпълнение
1.	Отпечатване и разпространение на листовки/брошури за достъп до информация за ОС и еколог. законодателство	Община Самуил	Община Самуил, спонсори	текущ
2.	Осигуряване на актуална предупредителна информация в случай на замърсяване на ОС	Община Самуил, РИОСВ		текущ
3.	Местна информация за качество на въздуха и питейната вода – чрез информационно табло	Община Самуил	Община Самуил	текущ
4.	Участие на обществеността във вземането на решения по въпроси за ОС	Община Самуил, РИОСВ		